

NEW EDITIONS

Hebrang Grgić I, urednica. Hrvatski znanstveni časopisi. Zagreb: Školska knjiga; 2015. 278 str. ISBN 978-953-0-61770-4

Urednica Ivana Hebrang Grgić okupila je 22 iskusnih urednika, znanstvenika i stručnjaka i njihove tekstove objedinila u dosad najopsežniji uvid u stanje znanstvenog izdavaštva u Hrvatskoj, ali i u onom dijelu svijeta koji utječe na njega. Toliko korisnih informacija za urednike hrvatskih znanstvenih časopisa i pametnog razmišljanja o budućnosti izdavaštva u domovini dosada nisam imao prilike vidjeti na jednom mjestu.

Knjiga je podijeljena u tri cjeline: *Organizacija uredničkog rada; Autori: prava, obveze, vještine te Posebnosti znanstvenih područja*. Meni je osobno najzanimljivija bila prva cjelina, budući da veoma detaljno razmatra mnoge aspekte uređivanja znanstvenih časopisa i izazove s kojima se svakodnevno suočavamo. Budući da mi je prostor ograničen, usredotočit ću se baš na ovu prvu cjelinu.

Ana i Matko Marušić već svojim intrigantnim naslovom “Znanstveni časopisi u Hrvatskoj: teška pitanja na koja nije teško odgovoriti” daju naslutiti da i nije sve tako crno, ali isto tako članak zaključuju predviđanjem da će “dobri postati još bolji, a slabi još slabiji...”. To su oni koji se neće prilagoditi novim tehnologijama. Svakako pročitati.

Bojan Macan i Jelka Petrak daju podroban i jasan pregled bibliometrijskih pokazatelja za procjenu kvalitete časopisa i citatnih baza na čijim se podacima mahom temelji takva procjene te govore o njihovim prednostima i nedostacima i alternativama poput altmetrije.

Jako mi se svidio (r)evolucionaran pristup Jadranke Stojanovski. U članku naslovljenom “(R)evolucija znanstvenih časopisa” vrlo argumentirano ukazuje na problem hiperprodukcije znanstvenih časopisa (tu mislim i na članke i na časopise). Citiram: “Iako je bit znanstvene komunikacije u dijeljenju, danas najaktualnija tema znanstvene komunikacije nisu novi načini komuniciranja i dijeljenja utemeljeni na novim tehnologijama već je to

ekonomija znanstvenog izdavaštva koja je cijeli sustav dovela u ozbiljnu krizu”. Pokušaji da se odgovori na komercijalizaciju znanosti kao općeg dobra su različiti, više ili manje uspješni, a jedan se pridjev provlači kroz cijeli članak - “otvoreno”: otvoreni pristup, otvoreni formati i mediji, otvoreni podaci, otvorena recenzija, otvoreni doprinos autora.

U četvrtom poglavlju autori Mrša i sur. govore kako se u Hrvatskoj financiraju znanstveni časopisi. Ova je tema šakaljiva, nekima i bolna, ali kad pročitate članak, u kojem se uspoređujemo i sa susjedima, shvatit ćete da bi moglo biti i gore, a možda i hoće, promijeni li se model financiranja.

Poglavlje Franje Pehara i Zorana Velagića mahom se bavi najpoznatijim *online* sustavom za upravljanje uredničkim postupkom, tzv. OJS-om (Online Journal System), ali ćete tu naći i mnoštvo drugih korisnih informacija.

Druga, nama u uredništvu zanimljiva, cjelina govori o autorima, njihovim pravima, čestitosti i informacijskoj pismenosti. Svakako bih istaknuo članak Ksenije Baždarić koji daje korisne naputke uredništvima kako se nositi s autorskom “nečestitosti”.

Zahvaljujući članku Sonje Špiranec (“Informacijska pismenost kao oslonac znanstvene komunikacije”) shvatio sam koliko sam zapravo nepismen, a možda i tvrd. U sili koncepta i apstraktnih misli jedino što sam razumio jest da je za informacijsku pismenost važan otvoreni pristup. I tu se vraćamo na meni mnogo jasnije izlaganje Jadranke Stojanovski.

U trećem se dijelu govori o posebnostima izdavaštva vezanog uz biotehničke, prirodne, knjižničko-informatičke, društvene i jezične znanosti, kao i njihova vrednovanja. Za svakog ponešto. Meni je za oko zapeo članak Vanje Borša “Neznanstveni odnos prema domaćim znanstvenim časopisima i u njima”, a osobito dio o ulozi i ponašanju uredništva. Kritika mu je prilično utemeljena, premda bih dodao sljedeće: slažem se da autori ne postoje zbog časopisa (str. 238, pri dnu), ali ne i da časopisi postoje zbog autora, već i jedni i drugi postoje zbog čitatelja.

Knjiga završava s posebnim dodatkom - Hrvatskom deklaracijom o otvorenom pristupu. Otvoreni pristup je očito nit vodilja koja će imati sve važniju ulogu u našem znanstvenom izdavaštvu. On ga je vjerojatno i spasio.

Dado Čakalo